

دوره جامع

قوانین و مقررات مالیاتی

جلسه ۲ : اشخاص مشمول مالیات

اشخاص مشمول مالیات

چه اشخاصی باید مالیات پرداخت کنند ؟

باب اول : اشخاص مشمول مالیات

ماده ۱ قانون مالیات های مستقیم

ماده ۱ قانون مالیات های مستقیم :

اشخاص زیر مشمول پرداخت مالیات می باشند :

۱ - کلیه مالکین اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی نسبت به اموال یا املاک خود واقع در ایران طبق مقررات باب دوم

۲ - هر شخص حقیقی ایرانی مقیم ایران نسبت به کلیه درآمدهایی که در ایران یا خارج از ایران تحصیل می نماید

۳ - هر شخص حقیقی ایرانی مقیم خارج از ایران نسبت به کلیه درآمدهایی که در ایران تحصیل می کند

۴ - هر شخص حقوقی ایرانی نسبت به کلیه درآمدهایی که در ایران یا خارج از ایران تحصیل می نماید

۵ - هر شخص غیر ایرانی (اعم از حقیقی یا حقوقی) نسبت به درآمدهایی که در ایران تحصیل می کند و همچنین نسبت به درآمدهایی که بابت واگذاری امتیازات یا سایر حقوق خود و یا دادن تعلیمات و کمک های فنی و یا واگذاری فیلم های سینمایی (که به عنوان بها یا حق نهایش یا هر عنوان دیگر عاید آنها می گردد) از ایران تحصیل می کند

نکات ماده ۱:

نکته ۱: مشمولیت لزوماً به معنای پرداخت مالیات نیست، برخی اشخاص مشمول به خاطر معافیت‌ها و مشوق‌های قانونی مالیات پرداخت نمی‌کنند.

به عنوان مثال: معافیت فعالیت‌های اقتصادی در مناطق آزاد تجاری به مدت ۲۰ سال و ...

۱) اشخاص حقیقی: اشخاصی که به موجب زاد و ولد و طبیعت به وجود می‌آیند و دارای هویت واقعی هستند و دارای ویژگی‌هایی مثل: تاریخ تولد، کد ملی، نام، نام خانوادگی، رنگ مو، قد و ... هستند.

۲) اشخاص حقوقی: اشخاصی که به موجب قانون به وجود می‌آیند و دارای هویت فرضی هستند و دارای ویژگی‌هایی مثل: تاریخ ثبت، شناسه ملی، نام و ... هستند.

نکته ۲: اشخاص بر ۲ نوع هستند

نکته ۳: ماده ۱ قانون مالیات‌های مستقیم صرفاً اشخاص مشمول این قانون را تعریف می‌نماید و قابل تسری به قانون مالیات بر ارزش افزوده نمی‌باشد.

نکات بند ۲ و ۳ ماده ۱ :

نکته ۴ : مشمولیت مالیات برای اشخاص حقیقی ایرانی ۲ حالت دارد :

۱) شخص حقیقی ← ایرانی ← مقیم ایران ← بابت
۱- کلیه ی درآمد هایی که در ایران تحصیل می کند
۲- کلیه ی درآمد هایی که خارج از ایران تحصیل می کند

۲) اشخاص حقیقی ← ایرانی ← مقیم خارج از ایران ← بابت ← درآمد هایی که در ایران تحصیل می کنند

نکته ۵ : چه اشخاص حقیقی را ایرانی می نامیم؟

ایرانی بودن اشخاص حقیقی به معنای تابعیت ایران است، هر کس تابعیت ایران را داشته باشد ایرانی نامیده می شود.

نکات بند ۲ و ۳ ماده ۱ :

نکته ۴ : تابعیت چیست و چه اشخاصی تبعه ی ایران محسوب می شوند؟

تابعیت : یک نوع رابطه سیاسی، معنوی یا حقوقی بین اشخاص جامعه و دولت آن جامعه است.

شرایط اعطای تابعیت به اشخاص ایرانی در **ماده ۹۷۶ قانون مدنی** ذکر شده است :

نکته ۷ : طبق **ماده ۹۷۶ قانون مدنی** اشخاص ذیل تبعه ایران محسوب می شوند:

۱ - کلیه ساکنین ایران به استثنای اشخاصی که تبعیت خارجی آنها مسلم باشد. تبعیت خارجی کسانی مسلم است که مدارک تابعیت آن ها مورد اعتراض دولت ایران نباشد.

۲ - کسانی که پدر آنها ایرانی است اعم از اینکه در ایران یا در خارجه متولد شده باشند.

۳ - کسانی که در ایران متولد شده و پدر و مادر آنان غیر معلوم باشند.

۴ - کسانی که در ایران از پدر و مادر خارجی که یکی از آن ها در ایران متولد شده به وجود آمده اند .

نکات بند ۲ و ۳ ماده ۱ :

۵ - کسانی که در ایران از پدری که تبعه خارجی است به وجود آمده و بلافاصله پس از رسیدن به سن هجده سال تمام لاقلاً یکسال دیگر در ایران اقامت کرده باشند و الا قبول شدن آن ها به تابعیت ایران بر طبق مقرراتی خواهد بود که مطابق قانون برای تحصیل تابعیت ایران مقرر است.

۶ - هر زن تبعه خارجی که شوهر ایرانی اختیار کند.

۷ - هر تبعه خارجی که تابعیت ایران را تحصیل کرده باشد.

تبصره : اطفال متولد از نمایندگان سیاسی و قنسولی خارجی مشمول فقره ۴ و ۵ نخواهند بود.

توجه : طبق مصوبه شماره [۲۴۹۵۷ مورخ ۱۳۹۹ / ۲ / ۳۱ هیئت وزیران](#) فرزندان حاصل ازدواج مادران ایرانی و پدران خارجی نیز تابعیت ایران را خواهند شد.

نکات بند ۲ و ۳ ماده ۱ :

نکته ۸ : اقامت چیست ؟ اقامت به معنای سکونت غالب است.

نکته ۹ : چه اشخاصی مقیم ایران محسوب می شوند ؟

اقامت در قوانین مختلف تعاریف متفاوتی دارد :

الف (ماده ۲۰۱ قانون مدنی :

اقامتگاه هر شخصی عبارت از محلی است که شخص در آنجا سکونت داشته و مرکز مهم امور او نیز در آنجا باشد اگر محل سکونت شخصی غیر از مرکز مهم امور او باشد مرکز امور او اقامتگاه محسوب است.

ب (ماده ۱۸۰ قانون مالیات های مستقیم :

هر شخص حقیقی ایرانی که با ارائه گواهی نمایندگی های مالی یا سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران در خارج ثابت کند که از درآمد یک سال مالیاتی خود در یکی از کشورهای خارج به عنوان مقیم مالیات پرداخته است از لحاظ مالیاتی در آن سال مقیم خارج از کشور شناخته خواهد شد مگر در یکی از موارد زیر :

۱ - در سال مالیاتی مزبور در ایران دارای شغلی بوده باشد.

۲ - در سال مالیاتی مزبور لااقل شش ماه متوالیاً یا متناوباً در ایران سکونت داشته باشد.

۳ - توقف در خارج از کشور به منظور انجام مأموریت یا معالجه یا امثال آن بوده باشد.

نکات بند ۴ ماده ۱ :

نکته ۱: اشخاص حقوقی ایرانی چه اشخاصی هستند؟

الف (ماده ۵۹۱ قانون تجارت :

اشخاص حقوقی تابعیت مملکتی را دارند که اقامتگاه آن ها در آن مملکت است.

ماده ۵۹۰ قانون تجارت :

اقامتگاه شخص حقوقی محلی است که اداره شخص حقوقی در آنجا است.

ب (ماده ۱ قانون ثبت شرکت ها :

هر شرکتی که در ایران تشکیل و مرکز اصلی آن در ایران باشد شرکت ایرانی محسوب است.

نکات بند ۵ ماده ۱:

نکته ۱۱: اشخاص غیر ایرانی بابت ۲ نوع درآمد مشمول مالیات در ایران میشوند:

۱) کلیه ی درآمد هایی که در ایران کسب می کنند ← حضور فیزیکی شخص خارجی در ایران

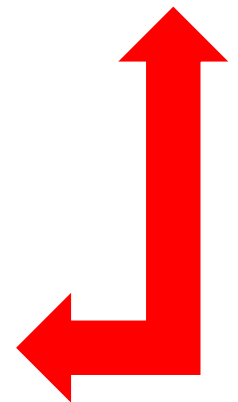
۲) بابت ۴ نوع درآمدی که از ایران کسب می کنند ← عدم حضور فیزیکی شخص خارجی در ایران

۱- واگذاری امتیازات

۲- واگذاری سایر حقوق

۳- دادن تعلیمات و کمک های فنی

۴- واگذاری فیلم های سینمایی (بها ، حق نهایش یا عناوین دیگر)

نکات بند ۵ ماده ۱:

نکته ۱۲: اشخاص غیر ایرانی در مواردی همچون فروش ماشین آلات و قطعات و ابزار آلات به ایران در صورت عدم حضور فیزیکی مشمول پرداخت مالیات در ایران نیستند.

نکته ۱۳: دریافتی شرکت ها و موسسات خارجی از ایران بابت تعمیر ماشین آلات و تجهیزات در مواردی که تعمیر در کشور خارج انجام گیرد، مشمول مالیات بر درآمد در ایران نخواهد بود. (طبق رای شماره ۱۱۱۷۵ / ۴ / ۳۰ مورخ ۰۶ / ۱۱ / ۱۳۷۷ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی)

نکته ۱۴: اشخاص حقیقی ایرانی مقیم خارج از ایران بابت درآمد های از ایران مشمول مالیات نیستند.

نکته ۱۵: در ماده ۱ حکم شمول کلیه مالیات های مستقیم (اعم از مالیات های بر دارایی و درآمد) ذکر شده است. اما علاوه بر احکام مذکور در ماده ۱ ، برای انواع مالیات های مستقیم در فصل های مربوطه مجددا حکم شمول آن ها ذکر شده است.

اشخاص غیر مشمول مالیات

چه اشخاصی نباید مالیات پرداخت کنند ؟

باب اول : اشخاص مشمول مالیات

ماده ۲ قانون مالیات های مستقیم

ماده ۲ قانون مالیات های مستقیم :

اشخاص زیر مشمول پرداخت مالیات های موضوع این قانون نیستند :

۱ - وزارتخانه ها و موسسات دولتی

۲ - دستگاه هایی که بودجه آنها وسیله دولت تأمین می شود

۳ - شهرداری ها و دهیاری ها

تبصره : اعمال این ماده از زمان تاسیس دهیاری های کشور می باشد. مالیات هایی که قبل از لازم الاجرا شدن این قانون به دهیاری ها تعلق گرفته و اخذ شده است، مشمول معافیت این قانون نمی شود

۴ - بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی دارای مجوز معافیت از طرف حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری

ماده ۲ قانون مالیات های مستقیم :

تبصره ۱ :

شرکت هایی که تمام یا قسمتی از سرمایه آنها متعلق به اشخاص و موسسه های مذکور در بندهای فوق باشد، سهم درآمد یا سود آنها مشمول حکم این ماده نخواهد بود. حکم این تبصره مانع استفاده شرکت های مزبور از معافیت های مقرر در این قانون، حسب مورد نیست.

تبصره ۲ :

درآمدهای حاصل از فعالیت های اقتصادی از قبیل فعالیت های صنعتی، معدنی، تجاری، خدماتی و سایر فعالیت های تولیدی برای اشخاص موضوع این ماده، که به نحوی غیر از طریق شرکت نیز تحصیل می شود، در هر مورد به طور جداگانه به نرخ مذکور در ماده ۱۰۵ این قانون مشمول مالیات خواهد بود.

اشخاص
غیرمشمول
در قانون مالیاتهای
مستقیم

۱ - وزارتخانه ها و موسسات دولتی

۲ - دستگاه هایی که بودجه آن ها به وسیله دولت تامین می شود

۳ - شهرداری ها و دهیاری ها

۴ - بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی دارای مجوز معافیت
از طرف حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری

- ۱ - بنیاد شهید و امور ایثارگران انقلاب اسلامی
- ۲ - کمیته امداد امام خمینی (ره)
- ۳ - سازمان تبلیغات اسلامی
- ۴ - دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم
- ۵ - بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- ۶ - بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی
- ۷ - ستاد اجرایی فرمان امام (ره)
- ۸ - مرکز خدمات حوزه های علمیه
- ۹ - موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی
- ۱۰ - جامعه المصطفی (ص) العالمیه

نکته : اشخاص موضوع ماده ۲ قانون مالیات های مستقیم از شمول مالیات های مستقیم خارج می باشند، اما مکلف به رعایت برخی تکالیفی که قانون بر عهده آن ها گذاشته است خواهند بود. مهم ترین آن ها عبارتند از :

- ۱ - کسر و ایصال مالیات های تکلیفی مثل مالیات حقوق کارکنان
- ۲ - انجام تکالیف قانونی مربوط به قانون مالیات بر ارزش افزوده از جمله پرداخت ارزش افزوده
- ۳ - پرداخت مالیات مربوط به ساخت و فروش املاک موضوع ماده ۷۷
- ۴ - پرداخت مالیات مربوط به فعالیت های اقتصادی خارج از اساسنامه موضوع تبصره ۲ ماده ۲
- ۵ - ارسال اطلاعات مربوط به اشخاص ثالث به سازمان مالیاتی مثلا : فهرست معاملات ماده ۱۶۹ مکرر

نکات بند ۱ ماده ۲ :

نکته ۱ : وزارتخانه : واحد سازمانی مشخصی است که تحقق یک یا چند هدف از اهداف دولت را بر عهده دارد و به موجب قانون ایجاد شده یا می شود و توسط وزیر اداره می گردد. (طبق تعریف ماده ۱ مدیریت خدمات کشوری)

نکته ۲ : مؤسسه دولتی: واحد سازمانی مشخصی است که به موجب قانون ایجاد شده یا می شود و با داشتن استقلال حقوقی، بخشی از وظایف و اموری را که بر عهده یکی از قوای سه گانه و سایر مراجع قانونی می باشد انجام می دهد. کلیه سازمان هایی که در قانون اساسی نام برده شده است در حکم مؤسسه دولتی شناخته می شود. (طبق تعریف ماده ۲ مدیریت خدمات کشوری)

نکات بند ۲ ماده ۲ :

نکته ۳ : دستگاه هایی که بودجه ی آن ها به وسیله دولت تامین می شوند کلیه ی ارگان ها و نهادهای دولتی و عمومی غیر دولتی هستند که دارای ردیف بودجه و دریافت کننده بودجه از دولت هستند . مثل : صدا و سیما ، سپاه پاسداران و . . .

نکته ۴ : پارک فناوری پردیس به موجب اساسنامه آن، نهاد ریاست جمهوری می باشد و در سامانه شناسه ملی اشخاص حقوقی کشور نزد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور به عنوان واحد عملیاتی دستگاه اجرایی تعریف شده است. همچنین دارای ردیف جداگانه در قانون بودجه کل کشور برای اعتبارات هزینه ای، اختصاصی و تملک دارایی های سرمایه ای ذیل اعتبارات معاونت علمی و فناوری رییس جمهور می باشد به عبارتی بودجه آن توسط دولت تأمین می شود و کلیه درآمدهای آن به حساب خزانه واریز می گردد. بنابراین پارک یاد شده در عداد مشمولین ماده ۲ قانون مالیات های مستقیم می باشد. (رای شماره ۳۶ - ۲۰۱ شورای عالی مالیاتی)

نکات بند ۳ ماده ۲ :

نکته ۵ : طبق ماده ۲۸۰ قانون مالیات های مستقیم موسسات وابسته به شهرداری که دارای وظایف ذاتی شهرداری هستند مشمول نرخ صفر هستند.

- قبل از سال ۹۵ ← مشمول پرداخت مالیات

موسسات وابسته به شهرداری

۱- موسسات دارای وظایف ذاتی شهرداری ← مشمول نرخ صفر

- بعد از سال ۹۵

۲- موسسات بدون وظایف ذاتی شهرداری ← مشمول پرداخت مالیات

نکات بند ۴ ماده ۲ :

نکته ۴: فهرست بنیاد ها و نهاد های انقلاب اسلامی طبق [بخشنامه ۱۴۵ / ۹۶ / ۲۳۰ مورخ ۲۱ / ۱۰ / ۱۳۹۶](#) عبارتند از :

- ۱ - بنیاد شهید و امور ایثارگران انقلاب اسلامی
- ۲ - کمیته امداد امام خمینی (ره)
- ۳ - سازمان تبلیغات اسلامی
- ۴ - دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم
- ۵ - بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- ۶ - بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی
- ۷ - ستاد اجرایی فرمان امام (ره)
- ۸ - مرکز خدمات حوزه های علمیه
- ۹ - موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی
- ۱۰ - جامعه المصطفی (ص) العالمیه

نکات تبصره ۲ ماده ۲ :

نکته ۷: مال الاجاره دریافتی اشخاص موضوع ماده ۲ قانون مالیات های مستقیم به منزله فعالیت اقتصادی موضوع تبصره ۲ ماده ۲ قانون مزبور، مشمول مالیات قلمداد نمی گردد، بنابراین اجاره دریافتی اشخاص موضوع ماده مذکور مشمول مالیات بر درآمد اجاره نمی باشد. (بخشنامه ۶۳ / ۹۳ / ۲۰۰ مورخ ۸ / ۶ / ۱۳۹۳)

نکات تبصره ۲ ماده ۲ :

نکته ۸ : نقل و انتقال قطعی املاک و حق واگذاری محل موضوع ماده ۵۹ قانون مالیاتهای مستقیم توسط نهادهای موضوع ماده ۲ و مال الاجاره دریافتی آن ها از این بابت به منزله فعالیت اقتصادی موضوع این تبصره مشمول مالیات نمی باشد.

لکن آن قسمت از درآمد ناشی از فروش ساختمان های نوساز از این قاعده مستثنی بوده و طبق مقررات ماده ۷۷ قانون مزبور مشمول پرداخت مالیات خواهد بود. (بند ۵ بخشنامه ۱۳۰۴ مورخ ۱۵ / ۱۱ / ۱۳۸۲)

نکته ۹ : درآمد واحدهای رفاهی نهادهای مذکور (مانند ادارات رفاه و تعاون و باشگاه ها و رستوران های آنها که جهت رفع نیاز کارکنان ایجاد میشوند) به عنوان درآمد ناشی از فعالیت های اقتصادی ، مشمول مالیات تلقی نمیشود. (بند ۴ بخشنامه ۱۳۰۴ مورخ ۱۵ / ۱۱ / ۱۳۸۲)

نکات تبصره ۲ ماده ۲ :

نکته ۱ : مالیات بر درآمد شرکت‌ها و موسسات وابسته به آستان قدس رضوی برای عملکرد سال ۱۳۹۶ و به بعد بر اساس قوانین و مقررات موضوعه رسیدگی، مطالبه و متعاقب وصول آن، مالیات وصولی سهم آستان قدس رضوی به حساب نسیم، مربوط به تمرکز وجوه مالیات بر درآمد آستان قدس به حساب خزانه نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز شود و مالیات متعلق به سهم سایر اشخاص در شرکتها و موسسات مذکور به حساب ذیربط سازمان امور مالیاتی کشور واریز شود. (بند ۵ بخشنامه ۱۰۶ / ۹۶ / ۲۰۰ مورخ ۲۲ / ۷ / ۱۳۹۶)

نکته ۱۱ : سازمان صدا و سیما موسسه ای دولتی و در عداد مشمولین بند یک ماده ۲ قانون مالیات های مستقیم می باشد بنابراین و به لحاظ آن که پخش برنامه های تبلیغاتی و آگهی های بازرگانی و درآمد حاصله از آن نیز در چارچوب مفاد بند ۶ ماده ۲۲ اساسنامه سازمان مزبور و در جهت انجام وظایف سازمان و نیز تأمین درآمد صورت می گیرد از مصادیق فعالیت های اقتصادی موضوع تبصره ۲ ماده ۲ قانون مالیات های مستقیم تلقی نشده و درآمد حاصله از شمول مالیات خارج خواهد بود. (رای شماره ۱۸۴۹۴ شورای عالی مالیاتی)

دوره جامع

قوانین و مقررات مالیاتی

پایان مبحث اشخاص مشمول مالیات

دوره جامع

قوانین و مقررات مالیاتی

جلسه ۲: حق تعبر

حق تعبیر

مالیاتی کم خرج ...

باب دوم : مالیات بر دارایی

فصل پنجم

ماده ۴۴ تا ۵۱ قانون مالیات های مستقیم

نکات مقدماتی مالیات حق تعبیر :

نکته ۱: تعبیر در لغت به معنی کاغذ بها داری است که در اندازه و رنگ و طرح های مختلف توسط ادارات پست کشور چاپ و در دسترس عموم قرار می گیرد.

نکته ۲: حق تعبیر، مالیاتی که در ازای برخی دارایی های اشخاص اخذ میگردد و باعث رسمیت بخشیدن و لازم الاجرا شدن آن ها نزد مراجع قانونی میگردد.

نکته ۳: برخی از مودیان مالیات حق تعبیر دارای پرونده ی مالیاتی بوده (مثل : حق تعبیر سرمایه شرکت ها) و برخی دیگر دارای پرونده مالیاتی نمی باشند (مثل : حق تعبیر چک)

نکته ۴: حق تعبیر از طریق الصاق یا ابطال پرداخت می گردد.

ماده ۴۴ قانون مالیات های مستقیم :

از هر برگ چک که از طرف بانک ها چاپ می شود در موقع چاپ دویست (۲۰۰) ریال حق تمبر اخذ می شود.

- دسته چک ۱۰ برگ : ۲/۰۰۰ ریال
- دسته چک ۲۵ برگ : ۵/۰۰۰ ریال
- دسته چک ۵۰ برگ : ۱۰/۰۰۰ ریال

ماده ۴۵ قانون مالیات های مستقیم :

از اوراق مشروحه زیر نسبت به مبلغ آنها معادل نیم در هزار حق تعبیر اخذ می شود :
برات ، فته طلب (سفته) و نظایر آن ها

تبصره :

حق تعبیر مقرر در این ماده بابت کمتر از هزار (۱۰۰۰) ریال معادل حق تعبیر هزار (۱۰۰۰) ریال خواهد بود.

نکته ۱ : ماخذ حق تعبیر سفته، برات و امثالهم مبلغ اسمی اوراق مذکور می باشد.

نکته ۲ : برای محاسبه راحت تر، می توان نرخ نیم در هزار را یک دو هزارم (تقسیم عدد بر دو هزار) در نظر گرفت.

$$\frac{0/5}{1000} = \frac{1}{2000}$$

ماده ۴۵ قانون مالیات های مستقیم :

شماره خزانه داری کل	شماره	جای پرداخت	سر رسید
۴۷۴۰۴۴ (سری ح/۱)			

مبلغ به عدد _____ تاریخ صدور _____
 اینجانب متعهد می شوم _____ (تاریخ صدور سر رسید - روز - ماه - سال با تمام حروف نوشته شود)
 اینجانبان متعهد می شویم _____ که در تاریخ _____ در مقابل این سفته
 به حواله کرد دانشگاه آزاد اسلامی واحد الکترونیکی
 مبلغ بیست میلیون ریال _____
 (مبلغ با تمام حروف نوشته شود) ریال پیر دازم
 نام متعهد : نام و نام خانوادگی دانشجو _____ کد ملی متعهد : شماره ملی دانشجو _____
 محل اقامت متعهد : آدرس منزل دانشجو _____
 محل پرداخت : تهران _____
 امضاء متعهد : _____

مبلغ _____ تاریخ _____ سر رسید _____ نام پستالکار _____ نام متعهد _____ محل اقامت _____ محل پرداخت _____

سفته تا مبلغ بیست میلیون ریال

مثال : حق تعبر مربوط به خرید ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ تومان سفته را محاسبه کنید :

$$۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ * \frac{۰/۵}{۱۰۰۰} = ۵۰/۰۰۰$$

ماده ۴۶ قانون مالیات های مستقیم :

از کلیه اسناد تجاری قابل انتقال که در ایران صادر و یا معامله و مورد استفاده قرار داده می‌شود (به استثنای اوراق مذکور در مواد ۴۵ و ۴۸ این قانون) و اسناد کاشف از حقوق مالکیت نسبت به مال التجاره از قبیل بارنامه دریایی و هوایی و همچنین اوراق بیمه مال التجاره پنج هزار (۵۰۰۰) ریال و بارنامه زمینی و صورت وضعیت مسافری یک هزار (۱۰۰۰) ریال حق تعبر دریافت خواهد شد. موسسه‌های حمل و نقل ، مسئول تنظیم دقیق بارنامه هستند و باید هویت و نشانی صحیح صاحب کالا و سایر اطلاعات مربوط را در آن درج نمایند و نسخ کافی اوراق مذکور را حداقل تا پنج سال از تاریخ صدور نگاهداری کنند.

تبصره :

از اوراق و مدارک زیر به شرح مقرر در این تبصره حق تعبر اخذ می‌شود :

۱ - از کارت معافیت هریک از مشمولان که به انجای مختلف از انجام دادن خدمت وظیفه معاف می‌شوند ، بابت صدور کارت معافیت مذکور ، مبلغ ده هزار (۱۰۰۰۰) ریال.

۲ - از هر گونه گواهینامه رانندگی بین‌المللی مبلغ پنجاه هزار (۵۰۰۰۰) ریال.

ماده ۴۶ قانون مالیات های مستقیم :

- ۳ - از هر پلاک ترانزیت انواع خودرو و همچنین از شماره‌گذاری هر وسیله نقلیه که بصورت موقت وارد کشور می‌شود مبلغ دویست هزار (۲۰۰۰۰۰) ریال
- ۴ - از گواهینامه رانندگی انواع خودرو به ازای هر سال به مدت اعتبار مبلغ یک هزار (۱۰۰۰۰) ریال
- ۵ - از کارنامه و گواهینامه دانش آموزان دوره ابتدایی ، راهنمایی و متوسطه مبلغ یک هزار (۱۰۰۰۰) ریال
- ۶ - از دانشنامه و گواهی دانشنامه کاردانی ، کارشناسی ، کارشناسی ارشد ، دکترا و بالاتر مبلغ ده هزار (۱۰۰۰۰۰) ریال
- ۷ - از گواهی ارزش تحصیلی دوره‌های ابتدایی ، راهنمایی و متوسطه خارجی مبلغ بیست هزار (۲۰۰۰۰۰) ریال
- ۸ - از گواهی ارزش تحصیلی دوره‌های فنی و حرفه‌ای و دانشگاهی خارجی مبلغ پنجاه هزار (۵۰۰۰۰۰) ریال
- ۹ - از پروانه ماهایی یا مدرک تحصیلی دوره کاردانی و دندانپزشکی تجربی مبلغ بیست هزار (۲۰۰۰۰۰) ریال
- ۱۰ - از پروانه مشاغل پزشکی ، دندانپزشکی ، پیراپزشکی ، دامپزشکی و داروسازی مبلغ یکصد هزار (۱۰۰۰۰۰۰) ریال
- ۱۱ - از جواز تاسیس ، کارت شناسایی واحدهای تولیدی و معدنی ، کارت بازرگانی ، پروانه وکالت و کارشناسی و سایر پروانه‌های کسب و کار ، بابت صدور مبلغ یکصد هزار (۱۰۰۰۰۰۰) ریال و بابت تجدید آنها مبلغ پنجاه هزار (۵۰۰۰۰۰۰) ریال

ماده ۱۴۷ قانون مالیات های مستقیم :

از کلیه قراردادها و اسناد مشابه آنها به شرح زیر که بین بانکها و مشتریان آنها مبادله یا از طرف مشتریان تعهد می شود ، در صورتی که در دفاتر اسناد رسمی ثبت نشود ، معادل ده هزار (۱۰۰۰۰) ریال حق تعبر اخذ می شود :

۱ - برگ قبول شرایط عمومی حساب جاری

۲ - قرارداد وام یا اعطای تسهیلات از هر نوع که باشد و نیز اوراق و فرم های تعهد آوری که بانک ها به نام های مختلف در موقع انجام معاملات به امضای مشتریان خود می رساند

۳ - قراردادهای انواع سپرده های سرمایه گذاری

۴ - وکالت نامه های بانکی که در دفتر بانک تنظیم می شود و مشتریان حق امضای خود را به دیگری واگذار می نمایند

۵ - قرارداد های دیگری که بین بانک ها و مشتریان منعقد می شود و طرفین تعهدات و مسئولیت هایی را به عهده می گیرند و به امور مذکور در این ماده مرتبط می شود

۶ - ضمانت نامه های صادره از طرف بانک ها

ماده ۴۷ قانون مالیات های مستقیم :

- ۷ - تقاضای صدور ضمانت نامه در صورتی که تقاضا از طرف بانک قبول شده و ضمانت نامه صادر گردد
- ۸ - تقاضای گشایش اعتبار اسنادی برای داخله ایران یا برای کشور های خارج در صورتی که تقاضا از طرف بانک قبول شده و اعتبار اسنادی گشایش یابد

ماده ۴۸ قانون مالیات های مستقیم :

**سهام و سهم الشرکه کلیه شرکت های ایرانی موضوع قانون تجارت به استثنای شرکت های تعاونی بر اساس ارزش اسمی سهام یا سهم الشرکه به قرار نیم در هزار مشمول حق تعبر خواهد بود.
کسور صد (۱۰۰) ریال هم صد (۱۰۰) ریال محسوب می شود.**

تبصره :

حق تعبر سهام و سهم الشرکه شرکت ها باید ظرف دو ماه از تاریخ ثبت قانونی شرکت و در مورد افزایش سرمایه و سهام اضافی از تاریخ ثبت افزایش سرمایه در اداره ثبت شرکت ها از طریق ابطال تعبر پرداخت شود. افزایش سرمایه در مورد شرکت هایی که قبلا سرمایه خود را کاهش داده اند تا میزانی که حق تعبر آن پرداخت شده است، مشمول حق تعبر مجدد نخواهد بود.

نکته ۱: طبق ماده ۲۰ قانون تجارت شرکت های تجاری عبارتند از :

-
- ۱- شرکت های سهامی
  - ۲- شرکت های تضامنی
  - ۳- شرکت های با مسئولیت محدود
  - ۴- شرکت های تعاونی
  - ۵- شرکت های نسبی
  - ۶- شرکت های مختلط سهامی
  - ۷- شرکت های مختلط غیر سهامی

نکته ۲:

ثبت سرمایه چیست؟

بر اساس فرض تفکیک شخصیت، شخصیت واحد اقتصادی از مالکان آن جداست و به همین دلیل اشخاص حقوقی در زمان ثبت بایستی میزان سرمایه ای جهت شروع فعالیت های تجاری داشته باشند و آن را در هنگام آغاز فعالیت نزد مراجع قانونی ثبت نمایند.

نکته ۳:

افزایش سرمایه چیست؟

افزایش سرمایه یکی از راه های تامین مالی است که اشخاص حقوقی برای توسعه فعالیت خود یا دلایلی دیگر اقدام به انجام آن میکنند.

نکته ۴: ماخذ حق تعبر ثبت و افزایش سرمایه مبلغ اسمی سهام و سهم الشرکه شرکت های تجاری است.

نکته ۵:

مهلت پرداخت حق تعبر فارق از پرداخت نقدی ، غیر نقدی یا تعهد پرداخت توسط مالکان حداکثر ۲ ماه از تاریخ ثبت قانونی شرکت (در مورد ثبت سرمایه) یا تاریخ ثبت افزایش سرمایه (در مورد افزایش سرمایه) می باشد.

۱- تاریخ ثبت در اداره ی ثبت شرکت ها

۲- تاریخ درج در روزنامه رسمی

در خصوص ثبت / افزایش سرمایه ۲ تاریخ مورد توجه است

نکته ۶ :

طبق رای شورای عالی مالیاتی به شماره ۸۱۲۹ / ۴ / ۳۰ مورخ ۲۴ / ۴ / ۱۳۷۸ روز ثبت / افزایش سرمایه و روز پرداخت حق تعبر جزو مهلت ۲ ماهه مذکور در تبصره ماده ۴۸ نمی باشد.

مثال : تاریخ افزایش سرمایه شرکت گیتا ۲ / ۱۰ / ۱۳۹۹ می باشد.

آخرین مهلت پرداخت حق تعبر این شرکت چه تاریخی است ؟

شروع مهلت : ۳ / ۱۰ / ۹۹

تا ۲ ماه بعد = ۳ / ۱۲ / ۹۹

+ روز پرداخت = ۴ / ۱۲ / ۹۹ (آخرین مهلت پرداخت حق تعبر)

نکته ۷:

ثبت هزینه ی حق تعبر در خصوص ثبت و افزایش سرمایه در سرفصل « هزینه های مالی » و سایر هزینه های حق تعبر در سرفصل « هزینه های اداری و تشکیلاتی » طبقه بندی می شود.

نکته ۸:

هزینه ی اصل حق تعبر ثبت و افزایش سرمایه هزینه ی قابل قبول مالیاتی می باشد (بند ۷ ماده ۱۴۸) و جرائم مربوط به آن جزو هزینه های قابل قبول مالیاتی نمی باشد.

نکته ۹:

کاهش سرمایه شرکت های تجاری مشمول پرداخت حق تعبر نیست.

نکته ۱۰:

در صورت کاهش سرمایه شرکت های تجاری و سپس افزایش سرمایه مجدد آن ها ، تا میزان سرمایه ای که قبلا حق تعبر آن پرداخت شده است مشمول پرداخت حق تعبر مجدد نیست.

موارد معاف از مالیات حق تمبر سرمایه :

۱- موسسات غیر تجاری ← ماده ۴۸ ق.م.م.

۲- شرکت های غیر ایرانی ← ماده ۴۸ ق.م.م.

۳- شرکت های تعاونی ← ماده ۴۸ ق.م.م.

۴- صاحبان مشاغل، N G O ها و سایر اشخاص غیر شرکت های تجاری ← ماده ۴۸ ق.م.م.

۵- شرکت های مستقر در مناطق آزاد تجاری ← ماده ۱۳ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد

۶- شرکت مستقر در پارک علم و فناوری ← ماده ۹ قانون حمایت های شرکت های دانش بنیان

۷- شرکت های عضو بورس و فرابورس که از محل آورده ی نقدی سهامداران و مطالبات حال شده سهامداران افزایش سرمایه می دهند ← ماده ۲۷ قانون رفع موانع تولید

۸- تأسیس شرکت جدید یا افزایش سرمایه شرکت موجود تا سقف مجموع سرمایه های ثبت شده شرکت های ادغام یا ترکیب شده ← بند الف ماده ۱۱۱ ق.م.م.

مثال ۱ :

موسسه حسابدانان در تاریخ ۰۷ / ۰۷ / ۱۴۰۰ به ثبت رسیده است.

الف) سرمایه اولیه این موسسه در تاریخ ثبت معادل ۰۰۰ / ۰۰۰ / ۱۰۰۰ ریال می باشد.

ب) در تاریخ ۱۵ / ۰۴ / ۱۴۰۱ موسسه حسابدانان اقدام به کاهش سرمایه تا مبلغ ۰۰۰ / ۰۰۰ / ۶۰۰ ریال می کند.

ج) در تاریخ ۳۰ / ۰۹ / ۱۴۰۲ موسسه حسابدانان اقدام به افزایش سرمایه تا مبلغ ۰۰۰ / ۰۰۰ / ۸۰۰ ریال می کند.

مطلوب است : محاسبه مالیات حق تعبر هر یک از رویداد های فوق و موعد مقرر پرداخت مالیات متعلقه

مثال ۲ :

شرکت حسابدانان در تاریخ ۰۷ / ۰۷ / ۱۴۰۰ به ثبت رسیده است.

الف (سرمایه اولیه این شرکت در تاریخ ثبت معادل ۰۰۰ / ۰۰۰ / ۱۰۰۰ ریال می باشد.

مطلوب است :

مبلغ حق تعبر متعلقه = آخرین مهلت پرداخت حق تعبر = جریمه عدم پرداخت در موعد مقرر =

ب (در تاریخ ۱۵ / ۰۴ / ۱۴۰۱ شرکت حسابدانان اقدام به کاهش سرمایه تا مبلغ ۰۰۰ / ۰۰۰ / ۶۰۰ ریال می کند.

مطلوب است :

مبلغ حق تعبر متعلقه = آخرین مهلت پرداخت حق تعبر = جریمه عدم پرداخت در موعد مقرر =

ج (در تاریخ ۳۰ / ۰۹ / ۱۴۰۲ شرکت حسابدانان اقدام به افزایش سرمایه تا مبلغ ۰۰۰ / ۰۰۰ / ۸۰۰ ریال می کند.

مطلوب است :

مبلغ حق تعبر متعلقه = آخرین مهلت پرداخت حق تعبر = جریمه عدم پرداخت در موعد مقرر =

پاسخ مثال ۲ :

الف) سرمایه اولیه این شرکت در تاریخ ۰۱ / ۰۷ / ۱۴۰۰ معادل ۰۰۰ / ۰۰۰ / ۱ ریال می باشد.

مبلغ حق تعبر متعلقه = ۵۰۰/۰۰۰ = نیم در هزار * ۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰

آخرین مهلت پرداخت حق تعبر = ۰۳ / ۰۹ / ۱۴۰۰

جریمه عدم پرداخت در موعد مقرر = ۱/۰۰۰/۰۰۰ = ۲ * ۵۰۰/۰۰۰

ب) در تاریخ ۱۵ / ۰۴ / ۱۴۰۱ شرکت حسابداران اقدام به کاهش سرمایه تا مبلغ ۰۰۰ / ۰۰۰ / ۶۰۰ ریال می کند.

مبلغ حق تعبر متعلقه = ندارد

آخرین مهلت پرداخت حق تعبر = ندارد

جریمه عدم پرداخت در موعد مقرر = ندارد

ج) در تاریخ ۳۰ / ۰۹ / ۱۴۰۲ شرکت حسابداران اقدام به افزایش سرمایه تا مبلغ ۰۰۰ / ۰۰۰ / ۸ ریال می کند.

مبلغ حق تعبر متعلقه = ۳/۵۰۰/۰۰۰ = نیم در هزار * ۷/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ - ۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ = ۸/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰

آخرین مهلت پرداخت حق تعبر = ۰۲ / ۱۲ / ۱۴۰۲

جریمه عدم پرداخت در موعد مقرر = ۷/۰۰۰/۰۰۰ = ۲ * ۳/۵۰۰/۰۰۰

ماده ۴۹ قانون مالیات های مستقیم :

در صورتی که اسناد مشمول حق تعبر موضوع مواد ۴۵ ، ۴۶ ، ۴۷ و ۴۸ این قانون در ایران صادر شده باشد صادر کنندگان باید تعبر مقرر را بر روی آنها الصاق و ابطال نمایند و هر گاه اسناد مذکور در خارج از کشور صادر شده باشد اولین شخصی که اسناد مزبور را متصرف می شود باید قبل از هر نوع امضا اعم از ظهرنویسی یا معامله یا قبولی یا پرداخت به ترتیب فوق عمل نماید و در هر صورت کلیه موسسات یا اشخاصی که در ایران اسناد مذکور را معامله یا دریافت یا تادیه می نمایند متضامنا مسئول پرداخت حقوق مقرر خواهند بود.

ماده ۵۰ قانون مالیات های مستقیم :

وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است سفته و برات و بارنامه و اوراق دیگر مشمول حق تعبیر را چاپ و در دسترس متقاضیان بگذارد. وزارت امور اقتصادی و دارایی می تواند در مواردی که مقتضی بداند به جای الصاق ابطال تعبیر به دریافت حق تعبیر در قبال صدور قبض مالیات اکتفا نماید.

ماده ۵ قانون مالیات های مستقیم :

در صورت تخلف از مقررات این فصل ، متخلف علاوه بر اصل حق تعبر ، معادل دو برابر آن جریمه خواهد شد.

نکته ۱:

جرائم ماده ۵ (فصل حق تعبر) در راستای ماده ۱۹۱ ق.م.م قابلیت بخشودگی دارند.

نکته ۲:

عدم پرداخت حق تعبر در موعد مقرر مشمول جریمه ی ۲/۵ درصد ماده ۱۹۰ ق.م.م نمی باشد.

نکته ۳:

مالیات حق تعبر و جرائم آن مشمول مرور زمان موضوع ماده ۱۵۶ و ۱۵۷ ق.م.م نمی باشد.

